

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2029

Rok akademicki 2025-2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Psychologia rodziny
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Społecznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Psychologii
Kierunek studiów	Psychologia
Poziom studiów	Studia jednolite magisterskie
Profil	praktyczny
Forma studiów	stacjonarna
Rok i semestr/y studiów	II rok, semestr 4
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot kształcenia kierunkowego
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr Małgorzata Marmola
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Małgorzata Marmola

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4	15	30							4

1.2. Sposób realizacji zajęć

☒ zajęcia w formie tradycyjnej

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): Egzamin**2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Znajomość podstawowych prawidłowości w przebiegu procesów poznawczych i emocjonalno-motywacyjnych oraz przebiegu rozwoju człowieka.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Wprowadzenie studentów w problematykę z zakresu funkcjonowania i struktury rodziny
C ₂	Zapoznanie z sytuacjami trudnymi w rodzinie
C ₃	Opanowanie podstawowych zasad prowadzenia działalności profilaktycznej i pomocowej w odniesieniu do rodziny

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	zdefiniuje w pogłębionym stopniu pojęcia z zakresu psychologii rodziny: system, jego cechy i wymiary funkcjonowania	K_W01 K_W09
EK_02	scharakteryzuje w sposób pogłębiony poszczególne etapy życia małżeńsko-rodzinnego oraz czynniki determinujące satysfakcję z małżeństwa i jego trwałość	K_W02 K_W09
EK_03	scharakteryzuje w pogłębionym stopniu właściwe i niewłaściwe postawy rodzicielskie i techniki wychowawcze stosowane wobec dzieci	K_W09 K_W20
EK_04	dokona złożonej i wieloaspektowej analizy przyczyn powstawania konfliktów w rodzinie i innych sytuacji trudnych	K_U02 K_U04 K_U09
EK_05	zaproponuje różnorodne sposoby rozwiązywania sytuacji trudnych w rodzinie w odniesieniu do różnych dysfunkcji w rodzinie	K_U04 K_U09
EK_06	dokona krytycznej oceny swojej wiedzy oraz odczuwa potrzebę samokształcenia	K_K01 K_K04

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Psychologia rodziny – przedmiot i zadania. Rodzina jako system (struktura rodziny, podstawowe wymiary funkcjonowania systemu rodzinnego, procesy systemowe w rodzinie). Role i funkcje rodziny.
Modele funkcjonowania rodziny – klasyfikacja. Kołowy model systemów małżeńskich i rodzinnych Olsona i współpracowników w adaptacji A. Margasińskiego: spójność, elastyczność i komunikowanie się w systemie rodzinnym.

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Więzi małżeńskie i rodzinne w kontekście teorii przywiązania.
Komunikacja interpersonalna w systemie rodzinnym.
Sytuacje konfliktowe w małżeństwie i rodzinie oraz sposoby ich rozwiązywania: uczciwa kłótnia małżeńska, metoda bez porażek.
Etapy życia małżeńsko-rodzinnego. Klasyfikacje J. Haley'a, E. Duvall, M. Braun-Gałkowskiej. Ryzyko kryzysów w poszczególnych etapach.
Psychologiczne uwarunkowania satysfakcji z małżeństwa i jego trwałości. Zadowolenie z małżeństwa a relacje w rodzinie.
Role rodzicielskie: rola matki i rola ojca; podział ról małżeńskich i rodzicielskich we współczesnej rodzinie.
Transmisja międzypokoleniowa – mechanizmy, obszary, kierunki badań.

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
Organizacja zajęć, zapoznanie z wymaganiami i literaturą przedmiotu
Rodzina jako system – ćwiczenia warsztatowe wprowadzające w systemowe rozumienie rodziny i cech systemu.
Przygotowanie do małżeństwa: etapy przygotowania, cele i formy.
Dojrzałość do małżeństwa, wybór współmałżonka, znaczenie okresu narzeczeństwa.
Podstawy relacji małżeńskiej. Cechy miłości małżeńskiej. Współżycie seksualne.
Odpowiedzialne rodzicielstwo: przygotowanie do roli matki i ojca, odpowiedzialne wychowanie dziecka w kontekście postaw rodzicielskich i technik wychowawczych.
Wychowanie seksualne i prorodzinne, założenia i cele edukacji seksualnej, zagrożenia (pornografia)
Relacje w rodzinie poszerzonej: relacje małżonków z teściami, relacje wnuków z dziadkami. Role teściów, rola babci i dziadka.
Samotne rodzicielstwo – specyfika roli kobiecej i męskiej; funkcjonowanie rodziny niepełnej; pomoc samotnym rodzicom.
Związki kohabitacyjne – przyczyny kohabitacji, charakterystyka osób kohabitujących; zaangażowanie w relację; fazy rozwoju rodziny kohabitacyjnej i jej stabilność.
Rodzina zrekonstruowana jako system – małżeństwo powtórne; rodzicielstwo w rodzinie zrekonstruowanej.
Specyfika rodzin adopcyjnych i zastępczych.
Choroba przewlekła i niepełnosprawność w systemie rodzinnym.
Trudności w realizacji planów prokreacyjnych i ich następstwa psychologiczne. Pomoc psychologiczna w sytuacji niepłodności, poronień, technik wspomaganego rozrodu.
Rozwód jako sytuacja kryzysowa w rodzinie.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład z prezentacją multimedialną

Ćwiczenia: Praca w grupach, dyskusja, elementy psychodramy, referat

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się	Forma zajęć dydaktycznych
---------------	----------------------------------	---------------------------

	(np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	(w, ćw, ...)
EK_01	Egzamin pisemny	w
EK_02	Egzamin pisemny	w
EK_03	Egzamin pisemny, praca projektowa, referat	w, ćw
EK_04	Praca projektowa, referat, dyskusja	w, ćw
EK_05	Praca projektowa, obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_06	Obserwacja w trakcie zajęć, dyskusja	ćw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Egzamin - test obejmujący wiedzę i umiejętności z wykładów i ćwiczeń:

Aby zaliczyć test, student musi uzyskać 60% prawidłowych odpowiedzi.

ocena 5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)

ocena 4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)

ocena 4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)

ocena 3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)

ocena 3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)

ocena 2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%; (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)

Zaliczenie ćwiczeń - wykonanie pracy zaliczeniowej: przygotowanie scenariusza do zajęć z młodzieżą dotyczących relacji w rodzinie lub profilaktyki dysfunkcji życia rodzinnego oraz przeprowadzenie wybranych fragmentów tych zajęć z grupie ćwiczeniowej; uzyskiwanie pozytywnych ocen z bieżącego sprawdzania wiadomości i umiejętności; udział w symulowanych sytuacjach rodzinnych.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe z harmonogramu studiów	45
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego	
- udział w konsultacjach	3
- udział w egzaminie	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta	
- przygotowanie do zajęć	15
- przygotowanie do egzaminu	20
- napisanie pracy	15
SUMA GODZIN	100
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	4

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Braun- Gałkowska, M. (2018). *Psychologia domowa*. Kraków: Wyd. Ignatianum.

Harwas-Napierała, B. (2006). *Komunikowanie interpersonalne w rodzinie*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Janicka, I., Liberska, H. (2016). *Psychologia rodziny*. Warszawa: Sensus. Wybrane rozdziały.

Marmola, M. (2016). Opinie rodziców i nauczycieli na temat wychowania do życia w rodzinie w kontekście dojrzewania i inicjacji seksualnej młodzieży. W: N. Starik, A. Zduniak (red.), *Patologie edukacji: Ideologia, Polityka, Biurokracja. Edukacja XXI wieku. Nr 37(s.179-190)*. Poznań: WSB.

Plopa M.(2004). *Psychologia rodziny. Teoria i badania*. Elbląg: Wyd. EUH-E. Wybrane rozdziały.

Satir, V. (2000). *Rodzina. Tu powstaje człowiek*. Gdańsk: GWP. Wybrane fragmenty.

Świętochowski, W. (2014). *Rodzina w ujęciu systemowym*. W: I. Janicka, H. Liberska (red.), *Psychologia rodziny* (s. 21-46). Warszawa: PWN.

Literatura uzupełniająca:

Braun-Gałkowska, M. (1992). *Psychologiczna analiza systemów rodzinnych osób zadowolonych i niezadowolonych z małżeństwa*. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL.

Carlson J., Dinkmeyer, D. (2008). *Szczęśliwe małżeństwo*. Gdańsk: GWP.

Harwas-Napierała B. (2003). *Rodzina a rozwój człowieka dorosłego*. Poznań: Wyd. UAM.

Marmola M. (2015). Relacje w małżeństwie a postawy rodziców wobec niepełnosprawnych dzieci. W: *Kultura – Przemiany – Edukacja. Myśl o wychowaniu. Teorie i zastosowania edukacyjne*. T. III. (s. 132-143). Rzeszów: Wyd. UR.

Marmola M., Wańczyk-Welc A. (2019). Relacje z matką i ojcem a poczucie sensu życia u adolescentów. *Edukacja-Technika-Informatyka*, 1, 58-65.

Marmola M., Wołpiuk-Ochocińska A. (2018). Percepcja technik wychowawczych rodziców a zadowolenie z życia u młodzieży w okresie adolescencji i wczesnej dorosłości. *Psychologia rozwojowa*, 23(3), 39-54.

Ochojska, D. (2000). *Stwardnienie rozsiane i rodzina*. Rzeszów: WSP.

Rostowska, T. (2008). *Małżeństwo, rodzina, praca a jakość życia*. Kraków: Impuls.

Ryś, M. (2001). *Systemy rodzinne. Metody badań struktury rodziny pochodzenia i rodziny własnej*. Warszawa: CMPP-P.

Ryś, M. (1998). *O miłości, małżeństwie i rodzinie. Przygotowanie do życia w rodzinie dla młodzieży szkół ponadpodstawowych*. Warszawa: Oficyna Wydawniczo-Poligraficzna „Adam”.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej